

ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლის 2019 წლის პროგრამა

მუხლი 1. შესავალი

1. აღნიშნული პროგრამა შემუშავებულია „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი“-ს მოთხოვნების შესაბამისად და წარმოადგენს ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლის 2019 წლის სამოქმედო გეგმას.

2. ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი მოიცავს სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული დაავადებების ლაბორატორიულ კონტროლს (დიაგნოსტიკურ გამოკვლევებს), მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის სადგომის/დროებითი სადგომის ინსპექტირებას, ცხოველის დაკვლისწინა და დაკვლისშემდგომ შემოწმებაზე ზედამხედველობას, ფერმებში ცოცხალი ცხოველებიდან აღებულ ნიმუშებში ზოგიერთი ნივთიერების (სუბსტანციის) გამოყენებაზე მონიტორინგს, ვეტერინარიის სფეროში ბიზნესოპერატორის საქმიანობის ინსპექტირებას, აგრარული ბაზრების/ბაზრობების ინსპექტირებას, რომლებიც ახორციელებენ ცოცხალი ცხოველების რეალიზაციას, შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული საკვების მწარმოებელი ბიზნესოპერატორის ინსპექტირებას და სხვა ვეტერინარული ღონისძიებების განხორციელებაზე კონტროლს.

3. პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებები მიმართულია ცხოველთა და შესაბამისად ადამიანის ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად, ინფექციური დაავადებების გამოვლენისა და უმოკლეს ვადებში ლიკვიდაციისათვის, მოსახლეობის ზოონოზური დაავადებებისაგან დაცვისათვის, ასევე მომხმარებელთა მოთხოვნილების დაკმაყოფილებაზე უვნებელ ცხოველურ პროდუქტებსა და ხარისხიან ვეტერინარულ პრეპარატებზე.

მუხლი 2. პროგრამის საფუძვლები

1. პროგრამის განხორციელების სამართლებრივი საფუძვლებია:

„სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი“, „ვეტერინარული საქმიანობის განმახორციელებელი

ბიზნესოპერატორებისა და აგრარული ბაზრების/ბაზრობების, სადაც ხორციელდება ცოცხალი ცხოველის რეალიზაცია, ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 26 ივნისის № 338 დადგენილება, „ვეტერინარული საქმიანობის განმახორციელებელი ბიზნესოპერატორების საქმიანობასთან დაკავშირებული მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 28 ივნისის № 345 დადგენილება, „ვეტერინარული სამსახურისა და ცხოველთა ჭერის საქმიანობისათვის საჭირო საქართველოში სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ნივთიერებათა გამოყენების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2014 წლის 28 მაისის №2-107 ბრძანება, „ტექნიკური რეგლამენტის-აგრარულ ბაზრებზე/ბაზრობებზე სურსათისა და ცხოველის რეალიზაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის № 417 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის-ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის №22 დადგენილება, „მსხვილფეხა საქონლის იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციისა და მათი სადგომების დროებითი სადგომის რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 31 დეკემბრის № 764 დადგენილება, „წვრილფეხა საქონლის იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციისა და მათი სადგომების/დროებითი სადგომის რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 27 მაისის № 228 დადგენილება, „ღორის იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციისა და მისი სადგომის რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 დეკემბრის №548 დადგენილება, „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის № 348 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის-სეზონურ საძოვრებზე ცხოველთა გადარეკვის ვეტერინარულ-სანიტარიული წესის“ დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №422 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის – აგრარულ ბაზრებზე/ბაზრობებზე სურსათისა და ცხოველის რეალიზაციის წესის“

დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №417 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის-ფრინველის გრიპის დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელოს დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 30 დეკემბრის №637 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის-ლორის აფრიკული ჭირის (ცხელების) დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელოს დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 7 ნოემბრის №496 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის-ლორის კლასიკური ჭირის დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელოს დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 8 ნოემბრის №498 დადგენილება, „პროფილაქტიკური კარანტინის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 3 თებერვლის №59 დადგენილება, „ტექნიკური რეგლამენტის – თევზის ვირუსული ჰემორაგიული სეპტიცემიისა (VHS) და სისხლმზადი ქსოვილის ინფექციური ნეკროზის (IHN) გამოვლენისა და დადასტურებისთვის ნიმუშის აღების გეგმებისა და დიაგნოსტიკის მეთოდების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 30 დეკემბრის №636 დადგენილება, ტექნიკური რეგლამენტის – „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიზნესოპერატორის აღიარების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბერი N 605 დადგენილება და სხვა ნორმატიული აქტები.

2.სახელმწიფო კონტროლის განსახორციელებლად საჭირო თანხები ანაზღაურდება სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებული ასიგნებებიდან.

მუხლი 3. პროგრამის მიზანი

პროგრამის მიზანია:

ა) ქვეყნის ტერიტორიის დაცვა გადამდები დაავადებების შემოჭრისა და გავრცელებისაგან;

ბ) ცხოველთა ჯანმრთელობის (ვეტერინარული კეთილსაიმედოობის) მიღწევა/შენარჩუნება;

გ) ზოონოზური დაავადებებისგან ადამიანთა დაცვა და მათი გამოვლენის შემცირება;

დ) ფერმერულ მეურნეობებსა და ოჯახურ წარმოებაში ცხოველთა ინფექციური დაავადების გავრცელებით გამოწვეული ეკონომიკური ზარალის და საერთაშორისო ვაჭრობაში შეზღუდვების თავიდან აცილება;

ე) ვეტერინარიის სფეროში ბიზნესოპერატორის საქმიანობის კონტროლი, დარღვევების გამოვლენა და მათი აღმოფხვრა;

ვ) ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის სისტემის დანერგვა. სადგომის/დროებითი სადგომის შესახებ არსებული სიტუაციის შესწავლა. მონაცემთა ელექტრონული ბაზის სრულყოფა-მონაცემების განახლება, ცხოველთა მიკვლევადობის გაუმჯობესება;

ზ) ცოცხალ ცხოველებში ზოგიერთი ნივთიერების (სუბსტანციის) გამოყენების დადგენა, ნარჩენების არსებობის მიზეზების გამოვლენა და შესწავლა-გამოკვლევა;

თ) მომხმარებლისათვის ცხოველური წარმოშობის უვნებელი სურსათის მიწოდების უზრუნველყოფა;

ი) ცხოველთა ჯანმრთელობაზე კონტროლის განხორციელება, მათ შორის გადაადგილების დროს მათზე ზედამხედველობა.

მუხლი 4. პროგრამის განხორციელების უფლებამოსილება

1. ვეტერინარულ სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებენ სააგენტოს უფლებამოსილი პირი (ვეტერინარი).

2. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით“ დადგენილი მოთხოვნების დარღვევაზე სამართალდამრღვევს აღნიშნული კოდექსის 64-ე - 74³-ე მუხლების შესაბამისად სააგენტოს უფლებამოსილი პირი გამოუწერს საჯარიმო ქვითარს, რომელიც იმავდროულად არის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი.

მუხლი 5. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების მექანიზმები

1. ინსპექტირება განხორციელდება:

ა) ვეტერინარული პრეპარატების დამამზადებელ საწარმოში;

- ბ) ვეტერინარული პრეპარატების საბითუმო ვაჭრობის ობიექტში;
- გ) ვეტერინარულ აფთიაქში;
- დ) ვეტერინარულ სამკურნალოში (კლინიკა);
- ე) ვეტერინარულ-კოსმეტიკურ კაბინეტში;
- ვ) მსხვილფეხა, წვრილფეხა საქონლის და ღორის სადგომში/დროებით სადგომში;
- ზ) ცოცხალი ცხოველებით მოვაჭრე აგრარულ ბაზრებში/ბაზრობებში;
- თ) ფსიქოტროპული პრეპარატების მომხმარებელ ობიექტში (ცხოველთა თავმესაფარი, თბილისის ზოოლოგიური პარკი, ვეტ. კლინიკა);
- ი) შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული საკვების საწარმოში.

2. მონიტორინგის დროს განხორციელდება: პირველადი წარმოების ობიექტებში, ცოცხალ ცხოველებში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების (ანაბოლური მოქმედების მქონე ნივთიერებები (სუბსტანციები) და აკრძალული ნივთიერებების (სუბსტანციები) დასადგენად გამოკვლეული იქნება ბიოლოგიური სითხეები და ქსოვილები სხვადასხვა მაჩვენებელზე. ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის დასადგენად მოხდება ვეტერინარული პრეპარატების ნიმუშების აღება, ვეტერინარული პრეპარატების ეტიკეტების შემოწმება, ცხოველის ჯანმრთელობის დადგენა, რისკის შეფასება. ვეტერინარული სამსახურისა და ცხოველთა ჭერის საქმიანობისათვის საჭირო საქართველოში სპეციალური კონტროლისადმი დაქვემდებარებული ნივთიერებების გამოყენების წესით დადგენილი მოთხოვნების შესრულების შემოწმება.

3. ზედამხედველობა განხორციელდება: ცხოველის დაკვლისწინა და დაკვლის შემდგომ პროცესებზე; საკარანტინო ღონისძიებების განხორციელებაზე; გადამდები დაავადებებისა და მასობრივი არაგადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო ღონისძიებების განხორციელებაზე; არარეგისტრირებული, ფალსიფიცირებული, ვადაგასული და გამოსაყენებლად უვარგისად მიჩნეული ვეტერინარული პრეპარატების განადგურებაზე; ცხოველური ნარჩენების განკარგვაზე; ცხოველთა გადაყვანა-გადარეკვის (მათ შორის, სეზონურ სამოვრებზე) მიმდინარეობაზე; უვარგისად მიჩნეული ცხოველის საკვების განადგურებაზე; ბიზნესოპერატორის მიერ სააგენტოს მითითებების შესრულებაზე.

4. დოკუმენტური შემოწმება განხორციელდება ინსპექტირებისა და მონიტორინგის დროს, ასევე, დამოუკიდებლად.

5. ნიმუშის აღების დროს განხორციელდება ორგანოლექტიკური, მიკრობიოლოგიური, პარაზიტოლოგიური, ტოქსიკოლოგიური, ფიზიკურ-ქიმიური, რადიოლოგიური, დაავადებების ან/და სხვა მაჩვენებლების გამოკვლევა, რათა განისაზღვროს ცხოველის ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობისათვის, ადამიანის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის მოსალოდნელი რისკი. ნიმუშის აღება შეიძლება განხორციელდეს ინსპექტირების, ზედამხედველობის, მონიტორინგის დროს ან დამოუკიდებლად.

მუხლი 6. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება

1. ვეტერინარულ კონტროლქვემდებარე ობიექტების კონტროლი:

2014 წლის დაიგემა 220 ვეტერინარულ კონტროლქვემდებარე ობიექტის კონტროლი და განხორციელდა გეგმით გათვალისწინებული რაოდენობის ინსპექტირება (ვეტერინარული აფთიაქი-189, ვეტერინარული კლინიკა-4, ზოომდაზია-15, ზოომდაზია/ვეტაფთიაქი-5, ზოომდაზია/ვეტკლინიკა-2, საბითუმო ბაზა-4, ვეტერინარული პრეპარატების საწარმო-1). **2015** წელს დაიგემა 230 ბიზნესოპერატორის კონტროლი (ვეტერინარული აფთიაქი-199, ვეტერინარული კლინიკა-6, ვეტაფთიაქი/ვეტ.კლინიკა-3 ზოომდაზია-4, ზოომდაზია/ვეტაფთიაქი-1, ზოომდაზია/ვეტკლინიკა-12, საბითუმო ბაზა-3, ვეტერინარული პრეპარატების საწარმო-1) და განხორციელდა გეგმით გათვალისწინებული რაოდენობის ინსპექტირება. არაგეგმიური ინსპექტირებით აღიკვეთა არარეგისტრირებული ვეტერინარული პრეპარატის რეალიზაცია. **2016** წელს დაიგემა 230 ბიზნესოპერატორის ინსპექტირება და განხორციელდა გეგმით გათვალისწინებული ობიექტების ინსპექტირება (ვეტერინარული აფთიაქი-199, ვეტერინარული კლინიკა-3, ზოომდაზია-6, ზოომდაზია/ვეტაფთიაქი-14, ზოომდაზია/ვეტკლინიკა-5, საბითუმო ბაზა-2, ვეტერინარული პრეპარატების საწარმო-1). დაჯარიმდა 2 ობიექტი ბიზნესოპერატორად დაურეგისტრირებლობის გამო. **2017** წლის განმავლობაში განხორციელდა 250 ობიექტის ინსპექტირება (ვეტ-აფთიაქები, ვეტ. სამკურნალოები, ვეტ-პრეპარატის დამამზადებელი საწარმოები, საბითუმო ვაჭრობის ობიექტები და სხვა), რაც არსებული კონტროლქვემდებარე ობიექტების 53% შეადგენს.

რეგისტრაციის გარეშე ბიზნესოპერატორად საქმიანობის გამო დაჯარიმდა 3 ობიექტი. მათ შორის 2 ობიექტი 500-500 ლარის ოდენობით, ხოლო 3 მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე-100 ლარის ოდენობით.

2018 წლის განმავლობაში განხორციელდა 316 ობიექტის შემოწმება, აქედან 174 ვეტერინარული აფთიაქი, 43 ზოომალაზია/ვეტერინარული აფთიაქი, 10 ზოომალაზია/ვეტერინარული კლინიკა, 1 ვეტერინარული აფთიაქი/ვეტერინარული კლინიკა, 3 ზოომალაზია/ვეტერინარული კლინიკა/კოსმეტიკური კაბინეტი, 1 ვეტერინარული კლინიკა/ვეტერინარული აფთიაქი/ზოომალაზია, 6 ზოომალაზია და 2 ვეტერინარული კლინიკა (რაც არსებული კონტროლქვემდებარე ობიექტების 55% შეადგენს). შემოსული ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა არაგეგმიური ინსპექტირება 1 ბათუმში, 2 თბილისში, 1 ქუთაისში და 3 ხაშურში.

2019 წელს განხორციელდება 400 ობიექტის (ვეტ-აფთიაქები, ვეტ სამკურნალოები, ზოომალაზიები, ვეტ-პრეპარატის დამამზადებელი საწარმოები, საბითუმო ვაჭრობის ობიექტები, ვეტერინარული სამსახური და ცხოველთა ჭერის საქმიანობის განმახორციელებელი ობიექტები, აგრარული ბაზრები/ბაზრობები, სადაც ხორციელდება ცოცხალი ცხოველების რეალიზაცია და სხვა) ინსპექტირება, რაც შეადგენს 2018 წლისთვის დარეგისტრირებული 680 ბიზნესოპერატორის (680 კონტროლქვემდებარე ობიექტი) 60%-ს.

2. აგრარული ბაზრები/ბაზრობები, სადაც ხორციელდება ცოცხალი ცხოველების რეალიზაციის ობიექტების კონტროლი:

აგრარული ბაზრების/ბაზრობების სახელმწიფო კონტროლი, სადაც ხორციელდება ცოცხალი ცხოველების რეალიზაცია დაიწყო **2018 წელს**. ინსპექტირებისას შემოწმდა კანონმდებლობით მოთხოვნილ პირობებთან შესაბამისობის დადგენა და ასევე განხორციელდა დოკუმენტური შემოწმება.

2019 წელს განხორციელდება 2018 წელს დარეგისტრირებული აგრარული ბაზრების/ბაზრობების 100%-ის (30 ობიექტი) შემოწმება: მათ მოწყობასთან, ცხოველთა ჯანმრთელობასთან, კეთილდღეობასთან, ჩანაწერების წარმოებასა და ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის კუთხით .

3. ვეტერინარული პრეპარატების ნიმუშების კვლევა:

2013 წლამდე სულ დარეგისტრირებული იქნა 711 პრეპარატი, შესაბამისად, 2014 წლისათვის დაიგეგმა 180 პრეპარატის (25%) ხარისხის ლაბორატორიული მონიტორინგი, აქედან, დარღვევა აღმოჩნდა მხოლოდ 5 პრეპარატში (3%). 2014 წლამდე სულ დარეგისტრირებული იქნა 991 პრეპარატი, შესაბამისად 2015 წლისათვის დაიგეგმა 200 პრეპარატის (20%) ხარისხის ლაბორატორიული მონიტორინგი. აქედან, დარღვევა აღმოჩნდა მხოლოდ 2 პრეპარატში (1%). 2015 წლის 1 სექტემბრამდე სულ დარეგისტრირებული იქნა 1175 პრეპარატი. შესაბამისად, 2016 წლისათვის დაიგეგმა 200 პრეპარატის (17%) ხარისხის ლაბორატორიული მონიტორინგი. აქედან, დარღვევა აღმოჩნდა 5 პრეპარატში (2,5%). 2016 წელს ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით ლაბორატორიაში გამოკვლეული იქნა ვეტერინარული პრეპარატის 200 ნიმუში. ლაბორატორიული გამოკვლევით უვარგისად მიჩნეული იყო საქართველოში წარმოებული 3 პრეპარატი - ჯარიმა შეადგენს შესაბამისად 3000 ლარს (1.5%). 2017 წელს რეგიონებში არსებული ობიექტების თანაფარდობის მიხედვით განხორციელდა ვეტერინარული პრეპარატების 227 ნიმუშის (მათ შორის 2 ნიმუში არაგემიური ინსპექტირებისას) აღება და ლაბორატორიული გამოკვლევა, რაც დარეგისტრირებული პრეპარატების 20%-ს შეადგენს; აქედან, დარღვევა აღმოჩნდა 4 პრეპარატში (1.7%). თითოეული მწარმოებელი დაჯარიმდა 1000 ლარის ოდენობით. 2018 წელს რეგიონებში არსებული ობიექტების თანაფარდობის მიხედვით გეგმურად განხორციელდა 231 ნიმუშის (228 გეგმიური+3 არაგემიური) შესყიდვა და ლაბორატორიული გამოკვლევა, რაც დარეგისტრირებული პრეპარატების 20%-ს შეადგენს. ლაბორატორიული გამოკვლევით უვარგისად მიჩნეული იქნა, საქართველოში (თბილისში) წარმოებული 1 პრეპარატი (0,43%), მწარმოებლები დაჯარიმდნენ 1000 ლარის ოდენობით.

2019 წელს ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის დადგენის მიზნით განხორციელდება 210 ვეტერინარული პრეპარატის ნიმუშის გეგმიურად აღება ლაბორატორიული კვლევისთვის, რაც 2018 წლის ბოლო პერიოდისათვის უკვე დარეგისტრირებული დარეგისტრაციის პროცესში არსებული 1400-მდე ვეტერინარული პრეპარატის 15%-ს შეადგენს. წელს დაგეგმილ გეგმიურად ასაღები ნიმუშები 18-ით ნაკლებია 2018 წლის შესაბამის მაჩვენებელთან შედარებით, რაც გამომდინარეობს წინა წლებიდან მიღებული შედეგების ანალიზით და ობიექტური მიზეზებით (2014 წელს ლაბორატორიულად

შესწავლილი 183 ვეტერინარული პრეპარატის ნიმუშიდან უვარგისი აღმოჩნდა მხოლოდ 5 პრეპარატი, ხოლო ერთი ფალსიფიცირებული. 2015 წელს შესაბამისად შესწავლილი 201 ნიმუშიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა 3 ვეტერინარული პრეპარატი, 2016 წელს შესაბამისად შესწავლილი ნიმუშებიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა 4 ვეტერინარული პრეპარატი, 2017 წლის მონაცემების შესაბამისად 227 ნიმუშიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა 4 ვეტერინარული პრეპარატი, ხოლო 2018 წელს 231 ნიმუშიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა ერთი პრეპარატი). შედეგების ანალიზის საფუძველზე შეფასებული იქნა, რომ უფრო მნიშვნელოვანია ვაკონტოლოთ ვეტერინარული პრეპარატის საწარმოების მუშაობა და სარიელიზაციო ობიექტებში ვეტერინარული პრეპარატების შენახვის და რეალიზაციის პირობები (პრეპარატების შენახვის ტემპერატურის და რეჟიმის დაცვა, ანტიმიკრობული პრეპარატების არაგეგმაზომიერ გამოყენებაზე კონტროლი, რაც ანტიმიკრობული რეზისტენტობის სტრატეგიის მოსამზადებელ პერიოდში ძალიან მნიშვნელოვანია). სწორედ ამით არის განსაზღვრული გეგმიურად ასაღები ვეტერინარული პრეპარატების ნიმუშების რაოდენობის შემცირება 18 ნიმუშით და არაგეგმიურად ასაღები ნიმუშების 20-მდე გაზრდა (შარშან 5 არაგეგმური). ეს გამომდინარეობს, იმით რომ ასევე ვგეგმავთ გავზარდოთ მოსახლეობის, მათ შორის ფერმერების და დაინტერესებული პირების ცნობიერება.

წლის განმავლობაში ასაღები და გამოსაკვლევი ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის დადგენის მიზნით რეგიონული განაწილების წინასწარი საორიენტაციო გეგმა შედგა სულ არსებული შესაბამისი ვეტერინარულ კონტროლს ქვემდებარე ობიექტების (ვეტერინარული აფთიაქის (საცალო ვაჭრობის ობიექტი)/ვეტერინარული პრეპარატების საბითუმო ვაჭრობის ობიექტის) რაოდენობის და რეგიონული დისტრიბუციის შესაბამისად.

ნიმუშების წინასწარი საორიენტაციო თანაფარდობა პრეპარატების ფორმების მიხედვით გადანაწილებულია დარეგისტრირებული პრეპარატების შესაბამის ფორმების მიხედვით არსებული რაოდენობის შესაბამისად. შენიშვნა: შესასყიდი ნიმუშების სავარაუდო რაოდენობა პრეპარატების ფორმების მიხედვით არის პირობითი და მოსალოდნელია მათი ცვლილება კონტროლქვემდებარე ობიექტებში ადგილზე არსებული სიტუაციის მიხედვით.

ვეტერინარული პრეპარატების ლაბორატორიული კვლევის თანხა მიღებულია შესასყიდი და გამოსაკვლევი ნიმუშების შესაბამისი სავარაუდო რაოდენობის (გეგმური და არაგეგმური ერთად -230 ნიმუში) გადამრავლებით ერთი ნიმუშის გამოკვლევის სავარაუდო ღირებულებაზე, რომელიც ბაზრის წინასწარი მოკვლევის შედეგად შეფასებულია 410 ლარით (ქიმიურ-ფარმაცევტული პრეპარატების ნიმუშებისათვის).

ვეტერინარული პრეპარატების ნიმუშების შესასყიდი თანხა, რომელიც მიღებულია შესასყიდი ნიმუშების სავარაუდო რაოდენობის ($210+20=230$ ნიმუში) გადამრავლებით ერთი ნიმუშის შესყიდვის საშუალო სავარაუდო ღირებულებაზე (30 ლარი). შესასყიდი ნიმუშების საშუალო სავარაუდო ღირებულება არის პირობითი და მოსალოდნელია მათი ცვლილება კონტროლქვემდებარე ობიექტებში არსებული პრეპარატების სარეალიზაციო ფასის მიხედვით.

4.სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული ვეტერინარული პრეპარატების კონტროლი:

2016 წელს სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული პრეპარატების გამოყენების წესის დაცვაზე შემოწმებული იქნა 3 სამონიტორინგო ობიექტი. 2017 წელს სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული პრეპარატების გამოყენების წესის დაცვაზე შემოწმებული იქნა 12 სამონიტორინგო ობიექტი. 2018 წელს ვეტერინარული სამსახურისა და ცხოველთა ჭერის საქმიანობისათვის საჭირო, საქართველოში სპეციალური კონტროლისადმი დაქვემდებარებული ფსიქოტროპული პრეპარატების გამოყენების წესის დაცვაზე შემოწმებული იქნა ყველა 19 დარეგისტრირებული სამონიტორინგო ობიექტი 100% (19 ობიექტი). დარღვევის გამო 3 ბიზნესოპერატორი დაჯარიმდა თითოეული 1000 ლარის ოდენობით. ამავე წესის 1 წლის განმავლობაში განმეორებით დარღვევის გამო ბიზნესოპერატორი (ქ. ქუთაისში) დაჯარიმდა 2000 ლარის ოდენობით.

2019 წელს სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული ვეტერინარული პრეპარატების გამოყენების წესის დაცვაზე შემოწმებული იქნება დარეგისტრირებული სამონიტორინგო ობიექტების 100% - სულ დღეის მდგომარეობით 22 ობიექტი.

5.ფერმაში ცოცხალი ცხოველებიდან ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების განსასაზღვრად ნიმუშების კვლევა

2017 წელს „ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი“-ს ქვეპროგრამის ფარგლებში ცოცხალ ცხოველებში (ბიოლოგიური სითხეები და ქსოვილები) პირველად

განხორციელდა ანაბოლური მოქმედების მქონე ნივთიერებების, აკრძალული ნივთიერებების, ვეტერინარული პრეპარატებისა და სხვა დამაბინძურებლების მონიტორინგი. გეგმის შესაბამისად აღებული იქნა 320 ნიმუში (279 მრკ, 10 წრკ, 20 ღორი, 10 თევზი და 1 ფრინველი). მონიტორინგის გეგმის მიხედვით ცხოველთა სახეობების შესაბამისად გამოკვლეული იქნა შვიდამდე მაჩვენებელი (ზერანოლი, ქლორამფენიკოლი, დიმეტრიდაზოლი, ფურაზოლიდონი, ფურალტადონი, ნიტროფურაზონი და ნიტროფურანტონი). მიღებული შედეგები - დაბინძურებული აღმოჩნდა ნიმუშების 100%, შესაბამისად: ქლორამფენიკოლი - 320-დან დადებითი 320 (100%), დიმეტრიდაზოლი - 31 დან 31 (100%), ზერანოლი - 300-დან 300 (100%), ფურაზოლიდონი - 31-დან 31 (100%), ფურალტადონი - 31-დან 31 (100%), ნიტროფურაზონი - 31-დან 31 (100%), ნიტროფურანტონი - 31-დან 31 (100%).

2018 წელს „ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი“-ს ქვეპროგრამის ფარგლებში ცოცხალ ცხოველებში ვეტერინარული პრეპარატების ნარჩენების და სხვა დამაბინძურებლების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით 315 ცხოველიდან (მრკ -272, წრკ-10, ღორი-20, ფრინველი-3 და თევზი-10) აღებული და 7 მაჩვენებელზე (ქლორამფენიკოლი, ზერანოლი, დიმეტრიდაზოლი, ფურაზოლიდონი, ფურალტადონი, ნიტროფურაზონი, ნიტროფურანტონი) გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაცემული იქნა ბიოლოგიური სითხეებისა და ქსოვილების 775 ნიმუში. მიღებული შედეგებით სულ 775 ნიმუშში დარღვევა დაფიქსირდა 630 შემთხვევაში (81,63%), აქედან, ქლორამფენიკოლი 315 ნიმუშიდან დარღვევა დაფიქსირდა 315 შემთხვევაში (100%), დიმეტრიდაზოლი 33 შემთხვევაში დარღვევა დაფიქსირდა 0 შემთხვევაში (0%), ზერანოლი 293 ნიმუშიდან დარღვევა დაფიქსირდა 224 შემთხვევაში (76,5%), ფურაზოლიდონი 33 ნიმუშიდან დარღვევა დაფიქსირდა 0 შემთხვევაში (0%), ფურალტადონი 33 ნიმუშიდან დარღვევა დაფიქსირდა 33 შემთხვევაში (100%), ნიტროფურაზონის 33 შემთხვევიდან დარღვევა დაფიქსირდა 31 შემთხვევაში (93,9%), ნიტროფურანტონის 33 შემთხვევიდან დარღვევა დაფიქსირდა 19 შემთხვევაში (57,6%).

2019 წელს „ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი“-ს ქვეპროგრამის ფარგლებში პირველად საწარმოებში (ფერმა) ცოცხალ ცხოველებში ვეტერინარული პრეპარატების ნარჩენების და სხვა დამაბინძურებლების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით 350 ცხოველიდან (მრკ-280, წრკ-25, ღორი-10, ფრინველი-10 და თევზი-25) აღებული და 7

მაჩვენებელზე (ქლორამფენიკოლი, ზერანოლი, დიმეტრონიდაზოლი, ფურაზოლიდონი, ფურალტადონი, ნიტროფურაზონი, ნიტროფურანტონი) გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაცემული იქნება ბიოლოგიური სითხეებისა და ქსოვილების 875 ნიმუში. ნიმუშების რეგიონალური განაწილების დროს გათვალისწინებული იქნება 2018 წელს ცხოველური წარმოშობის სურსათში განხორციელებული მონიტორინგის შედეგები.

მსხვილფეხა საქონლის ნიმუშების რაოდენობა - წინა წელს დაკლული ცხოველების საერთო რაოდენობის (სააგენტოში არსებული 2018 წლის 10 თვის მონაცემებით დაიკლა - 160,785 სული. აღნიშნული მონაცემით, 2018 წელს სავარაუდოდ დაკლული იქნება 192,942 სული მრკ) სულ გამოკვლეული უნდა იქნას არანაკლებ 0,4% (772 ნიმუში). აქედან ჯგუფი „ა“ - 0,25% (482 ნიმუში), რომლის ნახევარი (241 ნიმუში) აღებული იქნება ცოცხალი ცხოველებისგან, მათი შენახვის ადგილზე. „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბ. შესაძლებლობების შესაბამისად) სულ გამოკვლეული იქნება 280 ნიმუში.

ცხვრებისა და თხების ნიმუშების რაოდენობა - წინა წელს 3 თვეზე მეტი ასაკის დაკლული ცხვრებისა და თხების საერთო რაოდენობის (სააგენტოში არსებული 2018 წლის 10 თვის მონაცემებით, დაკლული იქნა - 350,766 სული წვრილფეხა საქონელი. აღნიშნული მონაცემით, 2018 წელს სავარაუდოდ დაკლული იქნება 420,919 წრკ) სულ გამოკვლეული უნდა იქნეს არანაკლებ 0,05 % (210 ნიმუში). აქედან ჯგუფი „ა“ - 0,01 % (42 ნიმუში). „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბორატორიული შესაძლებლობებიდან შესაბამისად). სულ სურსათის დეპარტამენტთან შეთანხმებით გამოკვლეული იქნება 25 ნიმუში;

ღორების ნიმუშების რაოდენობა - წინა წელს დაკლული ღორების საერთო რაოდენობის (სააგენტოში არსებული 2018 წლის 10 თვის მონაცემებით, დაკლული იქნა - 120,250 სული ღორი. აღნიშნული მონაცემით, 2018 წელს სავარაუდოდ დაკლული იქნება 144,300 სული ღორი) სულ გამოკვლეული უნდა იქნას არანაკლებ 0,05 % (72 ნიმუში). აქედან ჯგუფი „ა“ - 0,02% (29 ნიმუში). „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში. (ლაბორატორიული

შესაძლებლობებიდან შესაბამისად) სულ სურსათის დეპარტამენტთან შეთანხმებით გამოკვლეული იქნება 10 ნიმუში;

თევზის ნიმუშების რაოდენობა - ფერმაში წარმოებული თევზის ნიმუშების რაოდენობა - ყოველი 100 ტონა წარმოებული პროდუქტიდან არანაკლებ 1 ნიმუში. საქსტატის ინფორმაციაზე დაყრდნობით 2018 წელს სულ ფერმებში თევზის წლიური წარმოება შეადგენს 2,042 ტონას, სულ გამოკვლეული უნდა იქნას შესაბამისად 20 ნიმუში. აქედან ჯგუფი „ა“ – ნიმუშების საერთო რაოდენობის 1/3 (7 ნიმუში). თუმცა ამავდროულად გამოკვლეული უნდა იქნას რეგისტრირებული მეურნეობების არანაკლებ 10%. ჩვენს ხელთ არსებული ინფორმაციით სულ ოპერირებს 100 მეურნეობა, შესაბამისად 10 ნიმუში. გამოვლენილი ნივთიერებები (სუბსტანციები) და საანალიზო ნიმუშები უნდა დაჯგუფდეს ამ ნივთიერებათა (სუბსტანციათა) სავარაუდო გამოყენების მიხედვით (ლაბორატორიული შესაძლებლობებიდან შესაბამისად). სულ სურსათის დეპარტამენტთან შეთანხმებით გამოკვლეული იქნება 25 ნიმუში.

ფრინველის ნიმუშების რაოდენობა - ყოველ 200 ტონა წლიურ პროდუქციაზე (დაკლული წონა) სულ მცირე 1 ნიმუში. სააგენტოში არსებული 2018 წლის 10 თვის მონაცემებით, დაკლული იქნა 9,439,685 სული ფრინველი. აღნიშნული მონაცემით, 2018 წლის განმავლობაში სავარაუდოდ დაკლული იქნება 11,327,00 ფრთა. ერთი ფრთის დაკლული წონის (1,2 კილოგრამი) გადაანგარიშებით დაკლული წონა შეადგენს 13,593 ტონას, შესაბამისად სულ გამოკვლეული უნდა იქნას 68 ნიმუში, მაგრამ თუ შესაბამის კატეგორიაში წლიური დაკვლა 5,000 ტონაზე მეტია, მაშინ ყოველ 200 ტონა წლიურ პროდუქტზე შეადგენს სულ მცირე 100 ნიმუშს, შესაბამისად, სულ გამოკვლეულ უნდა იქნას 100 ნიმუში. აქედან ჯგუფი „ა“ – საერთო რაოდენობის 50% (50 ნიმუში). ფერმის დონეზე აღებული ნიმუშების რაოდენობა ნიმუშების საერთო რაოდენობის 1/5-ს (10 ნიმუში); „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბ. შესაძლებლობებიდან შესაბამისად). სულ გამოკვლეული იქნება 10 ნიმუში.

6. მონიტორინგი ცხოველთა ჯანმრთელობაზე (ვაქცინაცია, ნიმუშების აღება) -
მონიტორინგი ეტაპობრივად განხორციელდება ცხოველთა ჯანმრთელობის

მდგომარეობის შესწავლის, დაცვის და რისკის შეფასების მიზნით შემდეგ დაგეგმილ ღონისძიებებზე:

- ბრუცელოზის პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა - 700 ნიმუში;
- ცოფზე პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა – 300 ნიმუში;
- თურქულის არასტრუქტურული პროტეინის (NSP ანტისხეული) აღმოჩენა – 5,000 ნიმუში;
- თურქულის სტრუქტურული პროტეინის (SP ანტისხეული) აღმოჩენა – სავარაუდოდ 1,000 ნიმუში;
- წვრილფეხა საქონლის ჭირის დაავადების/პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა - 199 ნიმუში.

ა) თურქული (Food and Mouth Disease) - წყვილჩლიქიანი შინაური და გარეული ცხოველების მაღალკონტაგიოზური, განაკუთრებით საშიში პათოგენით გამოწვეული ვირუსული ინფექციური დაავადებაა, რომელიც ხასიათდება ცხელებით, პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის, ცურის, კანის და ჩლიქთაშორის ნაპრალის აფტოზური დაზიანებით. თურქული ფიქსირდება საქართველოს სამხრეთით, სამხრეთ-აღმოსავლეთითა და ჩრდილოეთით მდებარე ქვეყნებში. გასულ წლებში ახალი ეპიდემიებით გამოწვეული კერები დაფიქსირდა თურქეთსა და სომხეთის რესპუბლიკაში. ამასთანავე საქართველოში თურქულის დაავადების შემოჭრა/გავრცელების რისკი მაღალია ქვეყნის, სატრანზიტო ფუნქციიდან და მეცხოველეობის გაძღოლის არსებული მომთაბარე სისტემიდან გამომდინარე. საზღვრისპირა ტერიტორიებზე არსებულ ზამთრისა და ზაფხულის სამოვრებზე ცხოველთა მიგრაციის პერიოდში ასობით ათასი პირუტყვი გადაადგილდება სხვადასხვა მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ტერიტორიების გავლით რამოდენიმე ასეულ კილომეტრზე, რა დროსაც ხდება მათი უშუალო კონტაქტირება აბორიგენ პირუტყვთან. ასევე რისკის კატეგორიას მიეკუთვნება დროებით ოკუპირებული არაკონტროლირებადი ტერიტორიები, (2011 წელს სამაჩაბლოს, ე.წ „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის“ ტერიტორიაზე დაფიქსირებული იყო თურქულის შემთხვევა). ქვეყანაში ვირუსის ცირკულაციაზე მიუთითებს წინა წლებში ჩატარებული არასტრუქტურულ (NSP) ცილებზე კვლევების შედეგები. ვინაიდან დაავადება არის მაღალკონტაგიოზური, ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებობს

საქართველოს ტერიტორიაზე მისი შემოჭრისა და დაავადების ამთვისებელ არაიმუნიზირებული ცხოველების შემთხვევაში სწრაფი და ფართო გავრცელების რეალური საშიშროება, რაც მნიშვნელოვან ეკონომიურ ზარალს მიაყენებს ცხოველთა მეპატრონეებს, ფერმერებს და გამოიწვევს მეცხოველეობის პროდუქტების წარმოების მკვეთრ შემცირებას. ამასთანავე ქვეყანას საერთაშორისო და ქვეყნის კანონმდებლობით დაეკისრება ვალდებულება გაატაროს საკარანტინო-შემზღუდავი და სალიკვიდაციო ღონისძიებები, რაც დაკავშირებული იქნება დიდ ფინანსურ დანახარჯებთან. დაავადების აღმოფხვრამდე შეიზღუდება ექსპორტი და ტრანზიტი, რაც შეაფერხებს საერთაშორისო ვაჭრობას. ყოველივე ზემოთაღნიშნულიდან გამომდინარე თურქულის რისკზე დაფუძნებული სტრატეგიის (RBSP) შესაბამისად რისკის ზონებში წლის პირველ და მეორე ნახევარში ვაქცინირებული (მათ შორის მოზარდი პირუტყვის რევაქცინაციის ჩათვლით) იქნება სავარაუდოდ 1 100 000 სული მსხვილფეხა და 1 300 000 სული წვრილფეხა პირუტყვი.

ბ) ჯილეხი (Anthrax) - განაკუთრებით საშიში პათოგენით გამოწვეული ზოონოზური ინფექციური დაავადებაა. ჯილეხით ავადდება მრავალი სახის შინაური და გარეული ცხოველი, აგრეთვე ადამიანი. გასულ წლებში ცხოველებში ლაბორატორიულად დაფიქსირდა: 2009 წელს 12 შემთხვევა, 2010 წელს-8, 2011 წელს-31, 2012 წელს-36, 2013 წელს -40, 2014 წელს-19, 2015 წელს-29, 2016 წელს-17, 2017 წელს-15, 2018 წლის პირველადი მონაცემებით-11 შემთხვევა. ჯილეხით ადამიანი დაავადდა: 2009 წელს -38 , 2010 წელს-28, 2011 წელს-81, 2012 წელს-110, 2013 წელს-144, 2014 წელს-57, 2015 წელს-57, 2016 წელს-27, 2017 წელს-34 (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), ხოლო 2018 წელს პირველადი მონაცემებით-24 ადამიანი. ცხოველის დაავადების ყოველი ახალი შემთხვევა ქმნის ახალ ნიადაგობრივ კერას, რომელიც რისკის მატარებლად რჩება ათეულობით წელი. დაავადება იწვევს დიდ ეკონომიურ ზარალს ცხოველთა მეპატრონეებსა და ფერმერებში, რაც გამოიხატება დაავადებული ცხოველების სიკვდილიანობით, დაავადების კერებში სალიკვიდაციო ღონისძიებების გატარებაზე გაწეული ხარჯებით (იძულებითი აცრები, დეზინფექციები, დაცემული ცხოველების განადგურება და ა.შ.). დაავადებული ცხოველების და მათგან მიღებული ცხოველური პროდუქტებით ასევე შესაძლებელია დაავადდნენ ადამიანებიც. ეროვნული სააგენტოს მიერ 2012 წლიდან განხორციელებული სპეციფიკური ღონისძიებების შედეგად ცხოველებსა და ადამიანებში

შეინიშნება დაავადების გამოვლინების კლების ტენდენცია, თუმცა 2017-2018 წლებში საქართველოს რიგ რაიონებში აღინიშნა დაავადების გამოვლინებები ისეთ ტერიტორიებზე, სადაც წინა წლებში იგი არ ფიქსირდებოდა. ცხოველების და შესაბამისად, ადამიანების დაავადების პრევენციის მიზნით და მოსალოდნელი საფრთხეების გათვალისწინებით (ჯილენზე ისტორიულად არაკეთილსაიმედო ტერიტორიები, ჯანდაცვის ორგანოების მონაცემებით ადამიანების დაავადების ფაქტების არსებობა, გადასარეკი ტრასის და მიმდებარე დასახლებულ პუნქტებში/ფერმებში არსებული ცხოველები, მუნიციპალიტეტებში სადაც ეპიზოოტიური სიტუაცია გართულებულია) 2019 წელს ჩატარდება სავარაუდოდ 420 000 სული მსხვილფეხა, 690 000 სული წვრილფეხა პირუტყვისა და 4 902 სული კენტჩლიქიანი ცხოველის ჯილენის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია (მათ შორის ვაქცინაციის ინსტრუქციის თანახმად მოზარდის რევაქცინაციის ჩათვლით).

გ) ცოფი (Rabies) – ზოონოზური, უკურნებელი ვირუსული ინფექციური დაავადებაა. ცოფით ავადდება ყველა თბილსისხლიანი ცხოველი, აგრეთვე ადამიანი. ინფექციის გავრცელების ძირითადი წყაროა: ძაღლი, კატა და სხვა სახეობის ხორცისმჭამელი ცხოველები, ამიტომ მნიშვნელოვანია ცოფთან ბრძოლის კომპლექსურ ღონისძიებათა გატარება, მათ შორის ცოფის ამთვისებელი შინაური ბინადარი ცხოველების (ძაღლი, კატა) ვაქცინაცია. გასულ წლებში ცხოველებში ლაბორატორიული გამოკვლევებით დაფიქსირდა: 2009 წელს ცოფით დაავადების 153 შემთხვევა, 2010 წელს-97 შემთხვევა, 2011 წელს-69 შემთხვევა, 2012 წელს-135 შემთხვევა, 2013 წელს-116 შემთხვევა, 2014 წელს-119 შემთხვევა, 2015 წელს-103 შემთხვევა, 2016 წელს-53 შემთხვევა, 2017 წელს - 40 შემთხვევა, ხოლო 2018 წელის პირველადი მონაცემებით-46 შემთხვევა. ცოფით (ჰიდროფობიით) გარდაცვლილია: 2009 წელს - 6 ადამიანი, 2010 წელს - 5, 2011 წელს - 3, 2012 წელს - 3, 2013 წელს - 4, 2014 წელს - 4, 2015-2017 წლებში ადამიანის გარდაცვალების შემთხვევას ადგილი არ ჰქონია, ხოლო 2018 წელს გარდაიცვალა 2 ადამიანი. დაავადებას აქვს როგორც ეკონომიკური, ასევე სოციალური მნიშვნელობა. 2014 წლიდან განხორციელებული ინტენსიური სპეციფიკური ღონისძიებების შედეგად აღინიშნება პოზიტიური შედეგებისა და ეპიზოოტიური და ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება. 2019 წელს ცოფის დაავადებაზე ზედამხედველობის განხორციელების მიზნით ვაქცინაცია ჩატარდება ქვეყნის მასშტაბით სავარაუდოდ 260 000 სულ ძაღლსა

და კატას. აგრეთვე, განხორციელდება ცხოველების მიერ ადამიანის ცხოველების დაკბენის შემთხვევაში, დამკბენ ცხოველზე 10 დღიანი ვეტერინარული ზედამხედველობა.

დ) მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტი (Lumpy Skin Disease) - ვირუსული ინფექციური დაავადებაა. 2014 წელს დაავადების შემთხვევები აღინიშნა აზერბაიჯანის რესპუბლიკასთან მოსაზღვრე მუნიციპალიტეტებში. უკანასკნელ პერიოდში ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ოფიციალურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტი დაფიქსირებულია საქართველოს მოსაზღვრე თურქეთის, აზერბაიჯანის, სომხეთის რესპუბლიკებში და რუსეთში მათ შორის ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებში. ხოლო 2015-2016 წლებში მნიშვნელოვნად გაფართოვდა მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტის გამოვლინების არეალი და მან მოიცვა აღმოსავლეთ ევროპის რიგი ქვეყნები: საბერძნეთი, მაკედონია, ალბანეთი, ბულგარეთი, მონტენეგრო, სერბეთი. 2017 წელს დაავადების გამოვლინებებს ადგილი ქონდა ასევე აფხაზეთის დროებით ოკუპირებულ ტერიტორიაზეც. აღნიშნულმა ვითარებამ გარკვეულწილად ზეგავლენა იქონია ჩვენი ქვეყნის ჩრდილო და დასავლეთ რეგიონების რიგ სოფლებზე. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ 2018 წელს ქვეყანაში ადგილი ჰქონდა დაავადების გამოვლინებებს. დაავადებაზე კონტროლის განხორციელებაში ასევე დახმარება აღმოგვიჩინა ევროკავშირმა (გრანტის სახით გადმოცემული იქნა 200 000 დოზა ვაქცინა). დაავადებას ახასიათებს დიდი ეკონომიკური ზარალი, რაც გამოიხატება დაავადებული ცხოველების სიკვდილიანობით და ცხოველური პროდუქტების ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაუარესებით და რაოდენობრივი კლებით. ამ ეტაპზე არსებული ეპიზოოტიური სიტუაციიდან და მოსალოდნელი საფრთხიდან გამომდინარე და ეპიზოოტიური სიტუაციის შეცვლის შემთხვევაში (შესაბამისი რეგიონები) 2019 წელს განხორციელდება სავარაუდოდ 450 000 სული მსხვილფეხა პირუტყვის ვაქცინაცია ინსტრუქციის შესაბამისად. აგრეთვე გათვალისწინებულია ვაქცინის რეზერვის შექმნა, საიდანაც გარკვეული რაოდენობის ვაქცინები შესაძლებელია გადაცემული იქნას ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე პირუტყვის ვაქცინაციის მიზნით.

ე) ცხვრისა და თხის ყვავილი (Sheep and Goat Pox) - ვირუსული ინფექციური დაავადებაა. მეცხვარეობაში იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს, რაც გამოიხატება

პროდუქტიულობის დაქვეითებით, სიკვდილიანობით, განსაკუთრებით მოზარდ ცხოველებში და დაავადებული ცხოველების მკურნალობაზე გაწეულ ხარჯებში. ეროვნული სააგენტოს მიერ 2014 წლიდან განხორციელებული სპეციფიკური ღონისძიებების შედეგად ცხოველებში დაავადების კლინიკური გამოვლინება ამ ეტაპისთვის აღარ შეინიშნება. 2019 წელს გათვალისწინებულია ვაქცინის რეზერვი, რომელიც (ინსტრუქციის თანახმად) გამოყენებული იქნება რისკების შესაბამისად.

ვ) წვრილფეხა პირუტყვის ჭირი (Peste des Petits Ruminants – PPR) - ვირუსული ინფექციური დაავადებაა, რომელსაც ახასიათებს სწრაფი გავრცელება და მაღალი სიკვდილიანობა (დაახლოებით 50-100%) განსაკუთრებით მოზარდში, რის გამოც მეცხვარეობაში იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს. ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ოფიციალურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დაავადება დაფიქსირებულია თურქეთის და ირანის რესპუბლიკაში. დაავადება ქვეყანაში დაფიქსირდა 2016 წელს თბილისის მიმდებარე სოფლებში (ვარკეთილის მეურნეობა, პატარა ლილო). დაავადების მაღალკონტაგიოზურობიდან გამომდინარე 2016 წელს ჩატარებული იქნა წვრილფეხა პირუტყვის მასიური ვაქცინაცია და მოზარდის რევაქცინაცია ძირითადად ქვეყნის აღმოსავლეთ რეგიონებში. დაავადების განმეორებითი ეპიდემიუტების თავიდან აცილების მიზნით 2017 და 2018 წელს ვაქცინაცია ჩატარდა მოზარდ წვრილფეხა პირუტყვს ქვეყნის აღმოსავლეთ რეგიონებში, სადაც ინტენსიურად განვითარებულია მეცხვარეობა და მისი გაძღოლის მომთაბარე სისტემა, 2019 წელს ვაქცინირებული იქნება 300 000 სული წვრილფეხა (ძირითადად მოზარდი) პირუტყვი, საჭიროების შემთხვევაში აგრეთვე ჩატარდება პირუტყვის რევაქცინაცია ინსტრუქციის შესაბამისად.

ზ) ბრუცელოზი (Brucellosis) - ქრონიკულად მიმდინარე ინფექციური დაავადებაა, რომელიც ცხოველებში ხასიათდება აბორტებით, მომყოლის შეჩერებით, ენდომეტრიტებით და აღწარმოებითი უნარის მოშლით. ბრუცელოზით ავადდება მრავალი სახის ცხოველი, აგრეთვე ადამიანიც, შესაბამისად დაავადებას გააჩნია სოციალური მნიშვნელობა. ადამიანებში ეს დაავადება მიმდინარეობს მძიმედ და რთულად განკურნებადია. გასულ წლებში ადამიანებში ლაბორატორიულად დაფიქსირდა: 2009 წელს 173 შემთხვევა, 2010 წელს -198, 2011 წელს-165, 2012 წელს-133,

2013 წელს-186, 2014 წელს -282, 2015 წელს -205, 2016 წელს -203, 2017 წელს - 202, ხოლო 2018 წელს პირველადი მონაცემებით-159 შემთხვევა.

2019 წელს ბრუცელოზის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია ინსტრუქციის შესაბამისად ჩატარდება სავარაუდოდ 185 000 სულამდე მსხვილფეხა და 242 000 სულამდე წვრილფეხა პირუტყვს. ღონისძიებები განხორციელდება გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ექსპერტების რეკომენდაციების გათვალისწინებით.

თ) ტუბერკულოზი (Tuberculosis) - მრავალი სახის ცხოველისა და ფრინველის ქრონიკულად მიმდინარე ინფექციური დაავადებაა, ავადდება ადამიანიც. დაავადებას აქვს როგორც ეკონომიური, ასევე სოციალური მნიშვნელობა. 2008 წლის შემდგომ 2017 წელს პირველად განხორციელდა მსხვილფეხა პირუტყვის ტუბერკულინიზაცია, გამოკვლეული იქნა 7 020 სული, დადებითად მორეაგირე აღმოჩნდა 24 სული მსხვილფეხა პირუტყვი. 2018 წელს პირველადი მონაცემებით გამოკვლეული იქნა 10 000 სულიზე მეტი, დადებითად მორეაგირე აღმოჩნდა 18 სული მსხვილფეხა პირუტყვი. უცხოელი ექსპერტების რჩევით, დაავადებაზე ზედამხედველობა გაგრძელდება ცხოველთა სასაკლაოებში, ტუბერკულოზზე საექვო ცხოველების ნიმუშები გამოკვლეული იქნება ლაბორატორიულად. დაავადებული ცხოველების მიკვლევადობის შემდგომ მოხდება საექვო ნახირების ალერგიული მეთოდით კვლევა (ტუბერკულინიზაცია).

ი) ყირიმ კონგოს ჰემორაგიული ცხელება (Crimean Congo Hemorrhagic Fever) - ცხოველისა და ადამიანის ვირუსული დაავადებაა, რომელიც ადამიანებში მძიმედ მიმდინარეობს. ყირიმ კონგოს ჰემორაგიული ცხელებით დაავადებულ ცხოველს კლინიკური ნიშნები არ აღენიშნება, მაგრამ ვირემიის პერიოდში დაავადების გამავრცელებელია. დაავადება ძირითადად ვრცელდება ტკიპების (Hyalomma სახეობა) საშუალებით, რომელთაც შეხება ჰქონდათ დაავადებულ ცხოველთან. ტკიპამ ჯერ უნდა უკბინოს დაავადებულ ცხოველს (მსხვილფეხა, წვრილფეხა პირუტყვი და სხვა) რომლებიც ინფექციის ძირითად რეზერვუარს წარმოადგენს და შემდეგ ადამიანს. ადამიანებში ლეტალობა 40%-ს აღწევს. გასულ წლებში ადამიანებში ლაბორატორიულად დაფიქსირდა: 2012 წელს 1 შემთხვევა, 2013 წელს-13, 2014 წელს-24 (მათ შორის 3 ლეტალური შედეგით), 2015 წელს-9 (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2016 წელს -6 (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2017 წელს-5 შემთხვევა (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2018 წელს პირველადი მონაცემებით 12 შემთხვევა (მათ შორის 1 ლეტალური).

როგორც სტატისტიკური მონაცემებიდან ჩანს, ყოველწლიურად ფიქსირდება ადამიანის დაავადების შემთხვევები. სააგენტოს მიერ 2015 წელს ჩატარებული ღონისძიება შეიძლება ჩაითვალოს ადამიანებში დაავადების გამოვლინების კლების ერთ-ერთ მიზეზად (დაავადების შემთხვევებმა 2015 წელს 2014 წელთან შედარებით იკლო 43,4%-ით, ხოლო ლეტალობამ 25 %-ით). ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების ეპიდაფეთქების მართვისა და პრევენციის მიზნით შეიქმნება ინსექტო-აკაროციდული პრეპარატის რეზერვი და ადამიანებში დაავადების დაფიქსირების შემთხვევებში ჩატარდება მსხვილფეხა პირუტყვისა და მათი სადგომების დამუშავება.

7. ცხოველთა გარეგან პარაზიტებზე დამუშავება - 2016 წლიდან დაიწყო სეზონურ სამოვრებზე ცხოველთა გადასარეკ ტრასებზე ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება (ცხოველების გასაბანებელი პუნქტების, სარწყულელების და სხვა), სადაც ჩატარებული იქნა გადასარეკი პირუტყვის ჯანმრთელობაზე ზედამხედველობა და ექტო-პარაზიტების საწინააღმდეგოდ დამუშავება. 2016 წელს არსებულ პუნქტებზე მოხდა გაზაფხულზე 16,071 მსხვილფეხა და 44,500 წვრილფეხა პირუტყვის დამუშავება, ხოლო შემოდგომით- 17,231 მსხვილფეხა და 299,410 წვრილფეხა პირუტყვის დამუშავება. 2017 წელს პუნქტებზე დამუშავდა გაზაფხულზე 6,418 მსხვილფეხა და 247,373 წვრილფეხა პირუტყვი, ხოლო შემოდგომაზე 6,464 მსხვილფეხა და 383,026 წვრილფეხა პირუტყვი. 2018 წელს პირველადი მონაცემებით პუნქტებზე დამუშავდა გაზაფხულზე 5,861 მსხვილფეხა და 349,238 წვრილფეხა პირუტყვი, ხოლო შემოდგომაზე 2,604 მსხვილფეხა და 363,930 წვრილფეხა პირუტყვი. 2019 წელს აღნიშნულ პუნქტებზე საგაზაფხულოდ და საშემოდგომოდ მოხდება მომთაბარე მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვის ექტო-პარაზიტების საწინააღმდეგოდ დამუშავება.

8. ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია - 2019 წელს გაგრძელდება მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის იდენტიფიკაცია და ღორების საპილოტე იდენტიფიკაცია, მოხდება იდენტიფიცირებული ცხოველების და მათი სადგომების მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში რეგისტრაცია. ასევე, განხორციელდება მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლისა და ღორების სადგომის/დროებითი სადგომებზე სახელმწიფო კონტროლი მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში არსებულ მონაცემებზე დაყრდნობით:

ა) მსხვილფეხა საქონლის სადგომის/დროებითი სადგომის არანაკლებ 1%-ის, სადგომის/დროებითი სადგომის შერჩევა განხორციელდება რისკის ანალიზის საფუძველზე.

ბ) წვრილფეხა საქონლის სადგომის/დროებითი სადგომის არანაკლებ 1%-ის და იდენტიფიცირებული წვრილფეხა საქონლის სულადობის არანაკლებ 1,5%-ის, სადგომის/დროებითი სადგომის შერჩევა განხორციელდება რისკის ანალიზის საფუძველზე.

გ) ღორის სადგომის არანაკლებ 1%-ის სადგომის შერჩევა განხორციელდება რისკის ანალიზის საფუძველზე.

9. სადეზინფექციო სამუშაოები, ვაქცინების, საწვავის, სხვა მატერიალური ფასეულობების რეზერვი და მუშაკების დაქირავება - დაავადებული და დაავადებით დაცემული ცხოველი წარმოადგენს ინფექციის გავრცელების რისკს. აღმძვრელის გარემოში მოსპობის მიზნით ასეთი ცხოველების სადგომებისა და დაცემის ადგილებში განხორციელდება შესაბამისი სადეზინფექციო სამუშაოები.

განსაზღვრულ დაავადებებზე (თურქული, ჯილეხი, ცოფი, ნოდულარული დერმატიტი, ცხვრისა და თხის ყვავილი, წვრილფეხა პირუტყვის ჭირი, წვრილფეხა პირუტყვის ბრუცელოზი და სხვა) შეიქმნება ვაქცინების, დიაგნოსტიკუმის, საყურე ნიშნების, ინსექტო-აკარიციდის, საწვავის და სხვა დამხმარე მასალების რეზერვი.

ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვისა და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის მიზნით განსაზღვრული ღონისძიებების ჩასატარებლად მოხდება მუშაკების დროებით ხელშეკრულებით დაქირავება.

10. ნიმუშების აღება (დაავადების დასადგენად) - ნიმუშების აღება მოხდება ცხოველთა ჯანმრთელობის საექვო სტატუსის შემთხვევებში მათი გამოკვლევის მიზნით, პასიური ეპიდემიოლოგიური ზედამხედველობის ფარგლებში, სავარაუდოდ შემდეგ დაავადებებზე:

ა) ბრუცელოზი- გამოვლენა და დადასტურება;

ბ) ბრუცელოზი -დაავადების აღმძვრელის ტიპირება;

გ) Q ცხელება- დაავადების აღმძვრელის/ანტისხეულების აღმოჩენა;

- დ) ცოფი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ე) ტუბერკულოზი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- ვ) პარატუბერკულოზი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- ზ) ლეიკოზი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- თ) ჯილეხი-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ქსოვილოვანი მასალა);
- ი) ჯილეხი-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ნიადაგი, სხვა);
- კ) თურქული დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ლ) ფრინველის გრიპი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- მ) ნიუკასლის დაავადება- იმუნური სტატუსის განსაზღვრა / დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ნ) ფრინველის ინფექციური ბრონქიტი - მორფოლოგიური ცვლილების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- ო) მარეკის დაავადება - მორფოლოგიური ცვლილების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- პ) პიროპლაზმიდოზები- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჟ) პროტოზოები - პარაზიტის იდენტიფიცირება;
- რ) ღორის აფრიკული ცხელება- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ს) ღორის აფრიკული ცხელება- დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- ტ) ღორის კლასიკური ცხელება-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- უ) ღორის წითელი ქარი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ფ) პასტერელოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ქ) ტემენის დაავადება - მორფოლოგიური ცვლილების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- ღ) სალმონელოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- ყ) კოლიბაქტერიოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- შ) სტაფილოკოკოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- ც) დერმატომიკოზი (ტრიქოფიტოზი, მალაცეზია, მიკროსპორია) - მიკოზების იდენტიფიცირება;
- ძ) ლეიშმანიოზი- დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- წ) მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;

- ჟ) წვრილფეხა პირუტყვის ჭირი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ბ) ცხვრისა და თხის ყვავილი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჯ) ანაერობული დიზინტერია - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3) ცხვრისა და თხის კონტაგიოზური ექტიმა- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3¹) აუესკის დაავადება -დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3²) ნეკრობაქტერიოზი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3³) ჩლიქების სიდამპლე - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3⁴) ბრადზოტი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3⁵) ენტეროტოქსემია - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3⁶) ემფიზემატოზური კარბუნკული-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3⁷) ლეპტოსპიროზი - დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- 3⁸) ლისტერიოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა.
- 3⁹) აქტინომიკოზი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა.
- 3¹⁰) ტრიქომონოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3¹¹) არაქნოიდები (სარკოპტოზი, დემოდეკოზი და სხვა) - ტკიპების იდენტიფიცირება;
- 3¹²) თევზის პარაზიტული დაავადებები (პროტოზოები, არაქნოზები, ჰელმინთები);
- 3¹³) თევზის აერომონოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- 3¹⁴) ფუტკრის პარაზიტული დაავადებები - პარაზიტის იდენტიფიცირება (პროტოზოები/არაქნოზები);
- 3¹⁵) ამერიკული სიდამპლე - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა ;
- 3¹⁶) ევროპული სიდამპლე - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა ;
- 3¹⁷) ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა.
- 3¹⁸) ჰელმინთაბი (კოპროლოგია) - ჰელმინთების და პროტოზოების იდენტიფიცირება;
- 3¹⁹) ძაღლის ჭირი - დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა
- 3²⁰) ვირუსული გასტროენტერიტი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა (ჰისტოლოგია).
- 3²¹) დეზინფექციის ხარისხის განსაზღვრა.

თევზის ვირუსული ჰემორაგიული სეპტიცემიის (VHS) და სისხლმზადი ქსოვილის ინფექციური ნეკროზის (IHN) ზედამხედველობის ფარგლებში ჩატარდება თევზის

ფერმების აღრიცხვა, კლინიკური შემოწმება და ლაბორატორიული გამოკვლევების მიზნით ნიმუშების აღება.

მუხლი 7. მოსალოდნელი შედეგები.

პროგრამის განხორციელება ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ეპიზოოტიური კეთილსაიმედობის შენარჩუნებას, ცხოველის, ცხოველისა და ადამიანისათვის საერთო დაავადებების პრევენციასა და კონტროლს, ცხოველთა შესახებ ინფორმაციის მოპოვებას და მიკვლევადობის განხორციელებას, ეკონომიკური ზიანის შემცირებას, სამომხმარებლო ბაზარზე უვნებელი ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების განთავსებას, საერთაშორისო ვაჭრობის განვითარების ხელშეწყობას. საქართველოს ვეტერინარულ-ფარმაცევტულ ბაზარზე არარეგისტრირებული, ფალსიფიცირებული, ვადაგასული და გამოსაყენებლად უვარგისი ვეტერინარული პრეპარატების გამოვლენასა და რეალიზაციის აღკვეთას - შესაბამისად ხარისხიანი ვეტერინარული პრეპარატების მიმოქცევას, ასევე ვეტერინარული ფარმაციის სფეროში ბიზნესოპერატორების მიერ საქმიანობის მართებულად წარმართვას. მავნე სურსათის ბაზარზე განთავსების ფაქტების შემცირებას. პირველად წარმოებაში (ფერმებში), ცოცხალ ცხოველებში ზოგიერთი ნივთიერებისა და მათი ნარჩენების არსებობის მიზეზების გამოვლენა, შესწავლა - გამოკვლევა შემდგომი ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით და აკრძალული პრეპარატების გამოყენების აკრძალვას და ანტიმიკრობული საშუალებების არამიზნობრივ გამოყენების შემცირებას, რაც ხელს შეუწყობს ცხოველების საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას. მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის სადგომებში დარღვევების შემცირებას და აღმოფხვრას.